

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (9)

Datum
2023-03-24

Ärendebeteckning
284-11098-2022

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över Betänkande SOU 2022:58 Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård

Er beteckning: N2022/02083

Sammanfattning

Länsstyrelsen befarar att förslaget om att distriktsveterinärerna inte ska ha annat än en telefon eller it-baserad beredskapstjänst mellan 23:00 och 06:00 kommer att innebära stora djurskyddsproblem och försämrat smittskydd särskilt i norra Sverige. I Västerbotten finns inga privata alternativ under nätter och helger för lantbrukets djur och häst och vi har minst 60 mil till närmaste jouröppna djursjukhus för häst. Det finns inga privata dygnetruntöppna smådjursjukhus i Västerbottens län, utan bara i grannlänerna, så även där blir avstånden långa.

Länsstyrelsen har förstått att arbetsmiljön för djurhälsopersonal inte ingått i utredningens uppdrag. Det är beklagligt då den är mycket viktig för en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur. Veterinärer rapporterar om allvarliga arbetsmiljöproblem med sjukskrivningar, utbrändhet och ett kort arbetsliv som kliniskt verksam veterinär. Detta bör utredas vidare i en ny utredning, annars riskerar det vällovliga förslaget om fler utbildningsplatser på veterinärutbildningen att ändå inte leda till någon ökning av antalet praktiserande veterinärer.

Länsstyrelsen förordar att verksamhetstillsyn införs inom djurens hälso- och sjukvård, men ser även ett behov av att inte bara enskild djurhälsopersonal utan även verksamheter kan anmälas till ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Om djurvårdare på nivå 3 under en övergångsperiod ska kunna få legitimation som djursjukskötare anser länsstyrelsen att det bör vara SLU som sköter examinationen och att den ska vara både teoretisk och praktisk för att säkerhetsställa att de som får legitimation har kompetens som motsvarar den treåriga högskoleutbildningen för djursjukskötare.

Distansutbildning till djursjukskötare borde enligt länsstyrelsen kunna förläggas till Umeå där SLU redan finns. Det är viktigt att den praktiska delen av utbildningen inte försämras vid distansutbildning.

Avsnitt 5.9.1 Jordbruksverket ska även fortsatt säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma sjukdomar. Det bör alltså finnas en organisation som till grunden består av statligt anställda veterinärer för ändamålet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 5.11.1 Utgångspunkter för hur det statliga åtagandet för veterinär service ska utformas

Länsstyrelsen i Västerbotten vill framföra att den ambulatoriska verksamheten är mycket viktig både för lantbrukets djur och häst i vårt län. Till närmaste jouröppna djursjukhus för häst är det minst 60 mil. Det saknas privata alternativ under nätter och helger för häst och lantbruksdjur.

För smådjur finns det inga nattöppna privata alternativ i länet. Det finns jouröppna djursjukhus i grannlänen och någon enstaka privat klinik som har öppet dagtid på helger och kvällsöppet. Länet har stora avstånd och ojämnt fördelad befolkning med flest boende i Umeå och Skellefteå. Det finns lantbruk, hästar och smådjur i hela länet, från kust till fjäll. Utan veterinär service minskar förutsättningarna att bedriva djurhållning drastiskt. Länsstyrelsen anser att för distriktsveterinärerna i Västerbotten är det nödvändigt att upprätthålla veterinär service för både lantbrukets djur, häst och smådjur i hela länet dygnet runt eftersom avstånden är så stora och privata alternativ saknas. Det finns inga som helst tecken på att det öppnas fler privata alternativ i Västerbotten om distriktsveterinärerna stänger ner nattetid. Det har inte heller före de reformer som genomfördes 1995 inom Distriktsveterinärerna funnits privata djursjukhus med dygnetruntvård i länet. Smådjur kan visserligen remitteras men det behövs ofta en första behandling och bedömning så att djuret klarar transporten till remissinstans, eller kanske i stället avlivas direkt om prognosen är dålig och djuret lider mycket.

Modell 5, Anpassad veterinär service

Länsstyrelsen avstyrker förslaget i stora delar. Det stämmer att antalet lantbruksdjur minskar och att det är få uppdrag gällande lantbrukets djur 23:00-06:00 för Distriktsveterinärerna. Länsstyrelsen anser att det inte bara går att titta på det låga antalet, det också måste tas hänsyn till hur akuta uppdragen är. Dessutom är det många hästar och smådjur som behöver vård under nätterna och där ökar uppdragen för Distriktsveterinärerna. Det finns även en stor säsongsvariation med stort behov av veterinärvård nattetid under vår och sommar. Delvis beroende på att det då är många förlossningar hos köttkor, hästar och får, men även på att länet har en omfattande turism och många turister har med sig sina djur. I Västerbotten har vi långa avstånd och inga privata alternativ nattetid. Det finns ingenstans att remittera hästar för det är för långa avstånd till närmaste jouröppna djursjukhus, minst 60 mil. Även

för smådjur är avstånden långa och det behövs ofta en inledande bedömning och behandling innan transport.

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag kommer att riskera att leda till stora djurskyddsproblem i Västerbotten.

Vid t.ex fölningar, kalvningar och livmoderframfall riskerar djuren att dö om de inte får snabb hjälp. Det är kor med en hel laktation framför sig och värdefulla avelsdjur med avkomma som i så fall förloras. Hästar med kolik och frakturer riskerar att utsättas för ett stort lidande om de måste vänta på veterinärvård hela natten. Även smådjur med magomvridning, andningssvårigheter, förlossningar, kramper och liknade akuta tillstånd behöver veterinärvård utan dröjsmål.

Länsstyrelsen är positiv till att en beredskapstjänst inrättas men anser inte att rådgivning kan ersätta klinisk veterinärvård på plats. Förlossningar, livmoderframfall, kolik, sjuka föl och frakturer hjälps inte så mycket av rådgivning utan kräver veterinärvård på plats. Det är positivt att privata veterinärer kan ansluta sig till beredskapstjänsten och att kunderna då kan hänvisas till den privata veterinär som håller beredskap, även om länsstyrelsen gör bedömningen att det sannolikt skulle intressera ett fåtal verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen är tveksam till förslaget om avlivningsservice. Många lantbrukare kan redan idag tillse att avlivning vid behov sker, men det är ytterst osäkert om det kommer att fungera i hela länet och för hästägare. Det skulle i så fall högst sannolikt att krävas en kostsam jourorganisation för den tjänsten istället, och det är tveksamt om det finns tillräckligt många aktörer på en sådan marknad så att en sund konkurrens skulle kunna hålla prisläget på en hanterbar nivå. Det blir stora ekonomiska förluster att avliva värdefulla djur som kunde ha räddats med veterinärvård. Många ston och kor är resultatet av ett långsiktigt avelsarbete och om de avlivas kommer genetiskt värdefulla djur att gå till spillo. Det kan också bli negativa reaktioner från konsumenter om lantbruksdjur avlivas i stället för att behandlas.

Länsstyrelsen anser att en hållbar livsmedelsproduktion med ökad självförsörjningsgrad är en viktig fråga även för totalförsvaret. Det behövs en fungerande veterinär service inom rimligt avstånd där det finns livsmedelsproducerande djur. Djurhållare har enligt djurskyddslagen skyldighet att tillse att djuren får veterinärvård vid behov. Att avliva i stället för att behandla innebär slöseri med livsmedel, och drabbar djurhållaren ekonomiskt.

ViLA är en möjlighet för djurhållare att själva inleda en behandling av ett sjukt djur. Det bygger på ett kontrakt mellan ansvarig veterinär och

djurhållare. Bara vissa sjukdomstillstånd får behandlas och med vissa läkemedel enligt veterinärens instruktioner. Veterinären besöker besättningen med regelbundna intervall och följer upp behandlingarna, ger rådgivning och arbetar med förebyggande djurhälsovård. Tanken är att arbeta förebyggande, inte att behandla mer med läkemedel bara för att djurägaren får ge det själv. Vid t.ex för hög frekvens av juverinflammationer hos mjölkkor får besättningen inte vara med i ViLA. Det som skulle kunna ske om veterinär inte går att få tag i på natten och fler djur avlivas är att besättningen överskrider gränsvärdet för avlivade/självdöda djur och därför inte längre får vara med i ViLA. Det skulle möjligen vara bra om djurhållaren i så fall kunde få dispens för hos Jordbruksverket.

Länsstyrelsen delar inte bedömningen att ViLA skulle vara något som kan utökas och användas då veterinär inte går att nå för akut vård. Alla besättningar kan inte vara anslutna till ViLA, det är en möjlighet inte en rättighet. Akuta mer komplicerade behandlingar som att lägga en epiduralbedövning vid förlösning, ge vätska eller kalk intravenöst ska alltid göras av veterinär. Det finns alltid risk för infektioner vid interventioner av olika slag, inte minst om det är djurhållarna själva som ska utföra behandlingarna. Behandling med antibiotika ska ske ytterst restriktivt och om förskrivningen av antibiotika skulle komma att öka till det livsmedelsproducerande djuren är det en icke önskvärd utveckling.

Länsstyrelsen är positiv till att systemet ska vara flexibelt och kunna anpassas till behovet geografiskt och säsongsmässigt, men har farhågor om hur detta ska fungera i praktiken.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om att Jordbruksverket ska starta ett pilotprojekt för att utvärdera modellen om anpassad veterinär service. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att utvärderingen sker i samråd med branschorganisationer och att någon annan än Distriktsveterinärerna samlar in djurägarnas synpunkter. Det är även viktigt att Länsstyrelserna får möjlighet att komma med synpunkter från ett regionalt myndighetsperspektiv i samband med en sådan utvärdering.

Länsstyrelsen anser att det inte framgår av utredningen hur förslaget om att distriktsveterinärerna som huvudregel inte ska ha beredskap 23:00 till 6:00 kommer att gynna rekrytering och spara på personalen inom distriktsveterinärorganisationen. Vill veterinärerna detta? Hur mycket lättare blir det med schemaläggning? Hur ska de förrättningar som inkommit före brytpunkten men som inte ännu utförts hanteras? Jordbruksverket har för utredningen beskrivit situationen för distriktsveterinärerna som ohållbar. Det hade varit intressant att veta varför det blivit så och utreda hur t ex arbetsmiljö, löneutveckling och andra faktorer bidrar till att veterinärer inte söker sig till eller lämnar organisationen.

5.11.2 Distriktsveterinärerna ska ha möjlighet att utforma sin verksamhet utifrån behov av hälso-och sjukvård för lantbrukets djur och ska erbjuda veterinär service mellan 06.00 och 23.00 om djurskyddet kan upprätthållas, samt ska ansvara för att det finns en beredskapstjänst för veterinär rådgivning för lantbrukets djur och häst.

Länsstyrelsen Västerbotten avstyrker förslaget med hänvisning till synpunkterna under modell 5, anpassad veterinär service.

Länsstyrelsen håller med om att privata aktörer bör ha huvudansvaret för smådjursjukvården även under beredskap, men när det inte finns nattöppna kliniker i länet blir det ett djurskyddsproblem. Kennelklubben har lämnat synpunkter till utredningen om att mer än tre timmars restid ska inte djurägare behöva åka för att nå en veterinär under någon del av dygnet. Detta är svårt att uppnå för stora delar av Västerbotten om distriktsveterinärerna inte har beredskap nattetid och även då är det väldigt långa avstånd.

Länsstyrelsen ser också smittskyddsmässiga risker med förslaget om det inte finns tillgång till veterinärer hela dygnet vid utbrott av smittsamma sjukdomar. Länsstyrelserna och Jordbruksverket, men även andra myndigheter, t ex polis och räddningstjänst, behöver kunna komma i kontakt med och få tillgång till kliniskt arbetande veterinärer vid akuta händelser relaterat till olyckor och kriser av olika slag. Med detta avses flera händelser inom smittskyddsområdet, men även vid olyckor, väderrelaterade händelser och bränder.

5.12.3 Distriktsveterinärernas etablering ska grundas på en marknadsanalys

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget.

Även om ett utökat system med marknadsanalyser som grund för etablering av Distriktsveterinärerna utvecklas är det viktigt att det också finns ett pålitligt system där akuta problem gällande veterinär service kan hanteras. Distriktsveterinärerna kan förstås inte etablera sig i nya områden med kort varsel, men vad som ibland har hänt är att distrikt plötsligt försvunnit då många distriktsveterinärer avslutat sina anställningar inom ett kort tidsspann. Det kan inte heller vara rimligt att Jordbruksverket ska förlita sig på avvikelserapporter från djurhållare om bristande veterinär service. Det måste finnas åtgärdsplaner för vad som ska göras om problem uppstår i ett område, för att med kort varsel säkerställa att djurskydd och smittskydd upprätthålls.

För Västerbottens del är problemet med att Distriktsveterinärerna konkurrerar med privata veterinärer litet. Ett mycket större problem är

att det är svårt att rekrytera och behålla distriktsveterinärer generellt i hela länet och värst i inlandet.

Länsstyrelsen är positiv till utredningens förslag om att Jordbruksverket ska återkommande följa och analysera tillgången på veterinära tjänster och bedöma om det finns förutsättningar att alla djur i människans vård ska kunna få hälso-och sjukvård.

5.13.2 Möjligheten att upphandla veterinär service av allmänt intresse ska finnas kvar

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget. Det skulle vara bra att utreda varför intresset från privata aktörer varit så lågt och om det skulle gå att förenkla eller göra det mer attraktivt att ingå i beredskapen.

6.6.2 Yrkestiteln hovslagare ska få användas inom djurens hälso- och sjukvård endast av den som är godkänd hovslagare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

6.7.2 I yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska en sådan titel som är skyddad enligt patientsäkerhetslagen få användas endast av den som uppfyller kraven enligt den lagen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget

6.8.1 Möjlighet för djurvårdare att ansöka om godkännande hos Jordbruksverket och möjlighet för djurvårdare på nivå 3 att få legitimation som djursjukskötare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om införande av benämningen godkänd djurvårdare och att dessa ska tillhöra djurhälsopersonalen.

Om djurvårdare på nivå 3 under en övergångsperiod ska kunna få legitimation som djursjukskötare anser Länsstyrelsen att det är mycket viktigt att tillse att de har kompetens som motsvarar den treåriga högskoleutbildningen för djursjukskötare. För att säkerställa detta anser länsstyrelsen att det bör vara SLU som examinerar och examinationen ska vara både teoretisk och praktisk.

Om godkända djurvårdare blir en del av djurhälsopersonalen ökar antalet tillsynsobjekt för länsstyrelsen. Det är då viktigt att länsstyrelsen får medel för att genomföra denna tillsyn.

7.10.2 Utbildningsplatser på veterinär- och djursjukskötarutbildningarna

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen håller med om att djursjukskötartutbildningen ska kunna bedrivas på distans och vill framföra att det vore positivt att i så fall utnyttja möjligheten att förlägga den till Umeå där SLU redan finns. Det är viktigt att den praktiska delen i utbildningen inte försämras vid distansutbildning.

Länsstyrelsen håller med om att det behövs fler utbildningsplatser på veterinär- och djursjukskötartutbildningarna. Men länsstyrelsen anser att det vore önskvärt med en fortsatt utredning om arbetsförhållandena inom djursjukvården för att fler utbildade ska kunna bli en långsiktig lösning på problemet med brist på djurhälsopersonal.

7.10.4 Journal ska som huvudregel föras på svenska men undantag bör tillåtas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att möjliggöra att journaler kan få skrivas på engelska.

7.10.5 Utökade möjligheter till veterinärlegitimation i Sverige för den som har en veterinärexamen från ett tredje land

Utredningens förslag: en sökande med utländsk utbildning ska få legitimation som veterinär om den sökande uppvisat kunskaper och färdigheter som motsvarar de svenska kraven, har för veterinäryrket nödvändiga kunskaper om svenska författningar och nödvändiga kunskaper i svenska, norska eller danska språket. Jordbruksverket med SLU bör få meddela närmare föreskrifter om förfarandet.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen har en synpunkt på punkt 5. Om Jordbruksverket beslutar om att det krävs praktisk tjänstgöring så anser länsstyrelsen att denna i så fall måste förläggas till en klinik eller mottagning med fler veterinärer och ha en ansvarig veterinär för handledning av praktikanten.

Användning av antibiotika och synen på djurskydd skiljer sig mellan olika länder så det är viktigt att förmedla svensk antibiotikapolicy och vårt arbete med vårdhygien och djurskydd.

8.7.1 Verksamhetstillsyn ska införas inom djurens hälso- och sjukvård

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, men det är viktigt att länsstyrelsen får tillräckliga medel för att bedriva tillsynen.

8.7.6 Regeringen ska ge Jordbruksverket och länsstyrelserna i uppdrag att genomföra det förberedelsearbete som behövs för att införa verksamhetstillsyn samt utarbeta strategier för hur verksamhetstillsyn ska bedrivas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, men det mycket viktigt att länsstyrelserna får tillräckliga medel för att bedriva det förberedelsearbete som behövs för att införa verksamhetstillsyn.

8.8.3 Verksamhetstillsynen ska finansieras med offentliga medel

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, men det är mycket viktigt att länsstyrelserna får tillräckliga medel för att genomföra tillsynen.

8.9.2 Ansvarsnämnden för djurens hälso-och sjukvård ska informera länsstyrelsen om ärenden och beslut som kan antas vara av betydelse för länsstyrelsen roll som tillsynsmyndighet över verksamhet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen anser att det finns ett behov av att anmälningar till ansvarsnämnden ska kunna riktas mot verksamheter inom djurens hälso-och sjukvård och inte bara mot enskild djurhälsopersonal. Många personer kan vara inblandade i vården av ett djur och då blir det enklare för djurhållare att anmäla verksamheten i stället för alla inblandade. Det kan också röra sig om att brister i organisation, lokaler eller utrustning gjort att den enskilda djurhälsopersonalen inte kunnat agera annorlunda, om denne inte har rådighet över omständigheterna på arbetsplatsen.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen anser att grundproblemet är att det finns för få veterinärer som vill arbeta med djursjukvård, i synnerhet med livsmedelsproducerande djur, under obekvämtid. Det bör finnas en statlig eller central administration för samarbetet mellan distriktsveterinärer och privata veterinärer under obekvämtid. De privata veterinärerna bör få tillgång till medel för avlägset boende djurägare, ett visst ekonomiskt stöd per helg och natt och bara behöva arbeta med djurslag, som de är vana vid. Då skulle veterinärerna kunna turas om, dvs distriktsveterinärerna ha något färre jourer än i dagsläget och de privata skulle slippa att alltid ha jour för sina egna kunder. I länet har vi genom åren haft nystartade privata veterinärer som ensamma haft jour för de egna kunderna, men det är inte hållbart i längden utan har upphört efter några år. I Västerbotten har Länsstyrelsen stor kännedom om vilka veterinärer som finns i länet, var de flesta djurhållarna finns, avstånd och geografi och skulle kunna ta ansvaret för att ta fram ett

jourschema för veterinärerna, om vi fick medel för detta, men det krävs givetvis kringgärdande bestämmelser för hur det i så fall skulle gå till.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att fortsätta att utreda arbetsmiljöproblemen för djurhälsopersonal och att åtgärder vid behov vidtas. Det behöver särskilt utredas varför situationen blivit sådan att så få veterinärer vill/kan arbeta i verksamheter som erbjuder djursjukvård dygnet runt och vilka åtgärder som behövs. Målet borde vara att få en fungerande beredskap dygnet runt, istället för att minska beredskapen med ökade risker för bristande djurskydd och smittskydd som följd.

Länsstyrelsen håller med utredningen om att bastjänstgöring för veterinärer är värt att utreda ytterligare. Det skulle kunna öka både kunskapsnivån och få nytutexaminerade veterinärer att känna sig säkrare i sin yrkesroll med en förbättrad arbetsituation och veterinärvård som följd. En del av bastjänstgöringen kunde förläggas i norra Sverige för att på så sätt försöka underlätta rekryteringen av veterinärer till Västerbotten.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med länsveterinär Karin Sandbäck som föredragande.